

Літвінчук І. С.

<https://orcid.org/0000-0002-4150-4147>

Національний університет «Одеська юридична академія»

ВПЛИВ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ПРОЦЕСИ СТВОРЕННЯ НОВИННОГО КОНТЕНТУ

У статті досліджено вплив генеративного штучного інтелекту (ГШІ) на процес створення новинного контенту в сучасних медіа. Особливу увагу приділено технологічним засадам функціонування генеративних моделей, зокрема алгоритмам глибокого навчання та трансформерним архітектурам, що забезпечують здатність систем аналізувати великі масиви текстових даних і продукувати зв'язні інформаційні матеріали. Розглянуто практичні напрями застосування ГШІ в редакційній діяльності – від автоматизованого збору даних до підготовки текстових заготовок для подальшої журналістської обробки.

Виокремлено ключові етапи новинного виробництва, які зазнають трансформації під впливом ГШІ: моніторинг інформаційних потоків, первинна аналітика даних, вибір тем, створення чернеток матеріалів, редагування, переклад і локалізація контенту, а також його адаптація для різних платформ і каналів дистрибуції. Наголошено, що використання ГШІ дає змогу редакціям підвищити швидкість реагування на події, ефективніше працювати з великими обсягами інформації та оптимізувати внутрішні ресурси.

На основі українських і міжнародних досліджень показано, що впровадження генеративних технологій сприяє зростанню продуктивності журналістських команд і створює умови для переорієнтації фахівців на аналітичні, розслідувальні та пояснювальні жанри. Водночас окреслено низку суттєвих ризиків, серед яких – фактичні помилки та так звані «галюцинації» моделей, розмитість авторства й професійної відповідальності, потенційне зниження редакційних стандартів, а також загрози поширення дезінформації та deepfake-контенту.

В українському контексті, особливо в умовах війни та інформаційних атак, відповідальне використання ГШІ набуває критичного значення для збереження суспільної довіри до медіа. Розглянуто підходи до безпечного впровадження технологій, зокрема принцип «людина в контурі», багаторівневий редакційний контроль, прозоре маркування AI-контенту та системну підготовку журналістів до роботи з інтелектуальними інструментами. Підкреслено, що ГШІ має слугувати допоміжним ресурсом журналістики, розширюючи її можливості, але не підміняючи професійну діяльність людини та її етичну відповідальність.

Ключові слова: штучний інтелект, генеративний штучний інтелект, новинний контент, автоматизована журналістика, медіаетика, дезінформація, фактчекінг.

Постановка проблеми. Генеративний штучний інтелект (ГШІ) за дуже короткий період став одним із ключових чинників трансформації сучасної журналістики та новинного виробництва. Моделі на кшталт GPT, Gemini, Llama та інших здатні генерувати зв'язні тексти, писати новинні замітки, створювати резюме подій, підбирати заголовки, а також виконувати частину аналітичних та фактологічних завдань, що традиційно належали до компетенції журналістів-редакторів. Завдяки високій швидкості обробки інформації та здатності працювати з великими обсягами даних, ГШІ може значно прискорювати процес створення контенту та оптимізувати внутрішні процеси редак-

цій. Наприклад, моделі ШІ здатні аналізувати офіційні документи, статистику, публічні заяви та інші джерела, формуючи на їх основі структуровані новини або аналітичні огляди.

Це суттєво змінює структуру редакційних процесів: від етапу збору інформації до публікації та подальшої дистрибуції контенту. Традиційно робота журналіста включає збір інформації, перевірку фактів, написання тексту, редагування, узгодження заголовків та візуального оформлення, а також підготовку до публікації. Генеративний ШІ може брати на себе частину цих етапів, особливо тих, що пов'язані з рутинними операціями. Наприклад, автоматичне складання черне-

ток новинних матеріалів на основі агрегованих даних або підготовка коротких інформаційних блоків для соціальних мереж. Це дозволяє журналістам більше часу приділяти глибинному аналізу, інтерв'ю, розслідуванням та творчій роботі, а також підвищує швидкість реагування редакції на події, що розвиваються.

Разом із тим, поява ГШІ у журналістиці створює низку викликів. Питання достовірності та перевірки інформації. Хоча генеративні моделі здатні швидко створювати тексти, вони не завжди гарантують точність поданої інформації. Поява так званих «галюцинацій» – випадків, коли ШІ генерує недостовірні факти або спотворює контекст – може стати серйозною проблемою для редакцій, особливо у сфері оперативних новин. Питання авторства та відповідальності за контент стає надзвичайно актуальним. Якщо текст створено за допомогою ШІ, хто несе відповідальність за його зміст: журналіст, редактор чи розробник моделі? Виникає потреба у прозорості роботи редакцій, щоб аудиторія знала, який контент був створений або підготовлений із застосуванням ШІ, а який – виключно людською працею.

Особливу актуальність ці проблеми набувають у контексті України, де інформаційна безпека, боротьба з дезінформацією та пропагандою є критично важливими. У часи війни та гібридних загроз навіть незначні помилки у новинних повідомленнях можуть спричинити серйозні наслідки для громадської думки та довіри до медіа. Використання ГШІ у новинному виробництві тут має подвійний ефект: з одного боку, це потужний інструмент для швидкого аналізу великих потоків інформації, моніторингу новин і виявлення фейкових повідомлень; з іншого – потенційне джерело нових ризиків через помилки в генерації тексту, маніпуляції або цілеспрямоване поширення неточностей.

Крім того, вплив ГШІ на журналістику включає й трансформацію ролей у редакціях. З'являються нові професійні позиції: фахівці зі «співпраці» з ШІ, редактори-куратори автоматично згенерованого контенту, аналітики моделей, які перевіряють точність і контекст текстів. Журналістська робота все більше стає поєднанням творчої діяльності та контролю якості інформації, що генерується машинами. Водночас це відкриває можливості для розширення журналістських практик: швидке складання оглядів подій, автоматичне створення різних версій тексту для різних платформ, персоналізація новинного контенту під конкретні аудиторії.

Соціальні та етичні аспекти впровадження ГШІ також вимагають особливої уваги. Використання таких технологій може впливати на довіру громадськості до медіа, оскільки аудиторія може сприймати автоматично створений контент як менш авторитетний або менш перевірений. Виникає потреба у розробці етичних норм і професійних стандартів використання ГШІ у журналістиці, включно з маркуванням матеріалів, які були створені або оброблені штучним інтелектом. Крім того, важливим є питання запобігання упередженості моделей та забезпечення того, щоб ШІ не відтворював дискримінаційні або маніпулятивні нарративи.

Не менш важливою є і технологічна складова. Для ефективного використання ГШІ редакції повинні інтегрувати його у власні робочі процеси, навчити персонал користуватися новими інструментами та контролювати якість роботи моделей. Це створює додаткові вимоги до внутрішньої організації медіа, але водночас відкриває нові горизонти для оптимізації праці та розширення можливостей журналістів.

Отже, сьогодні виникає нагальна потреба комплексного аналізу впливу генеративного ШІ на процеси створення новинного контенту. Необхідно детально дослідити, які етапи редакційного циклу змінюються, які нові практики та ролі формуються, а також які етичні, професійні та соціальні наслідки це спричиняє. Водночас важливо розуміти, що ГШІ – це не заміна журналіста, а інструмент, що доповнює його можливості, дозволяючи підвищити продуктивність, швидкість та глибину аналітики. У довгостроковій перспективі успішне інтегрування генеративного ШІ в журналістику залежатиме від здатності медіа балансувати між технологічними перевагами та професійними та етичними стандартами, підтримуючи довіру аудиторії та забезпечуючи високу якість новинного контенту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика використання штучного інтелекту в журналістиці активно розробляється як у міжнародній, так і в українській науковій та професійній літературі. Окремим напрямом виступають роботи, присвячені саме генеративному ШІ та його впливу на процеси створення новин.

О. Ярошенко у статті «Штучний інтелект у журналістиці: майбутнє медіа під впливом нових технологій» комплексно аналізує інтеграцію ШІ у журналістську діяльність, розглядаючи його роль у виробництві контенту, автоматизації рутинних операцій, дата-журналістиці, а також у фор-

муванні нових редакційних практик [7, с. 140]. Авторка підкреслює, що ШІ стає інфраструктурною технологією для медіа, а не лише окремим інструментом, і наголошує на необхідності етичного регулювання та прозорості.

Вагомий внесок зробила В. Шевченко, яка у праці «Використання штучного інтелекту в редакційній роботі світових та українських медіа» вивчає досвід провідних міжнародних редакцій (The Washington Post, Reuters, Associated Press) та українських медіа у впровадженні ШІ в редакційні процеси [5, с. 5]. Дослідниця окреслює конкретні напрями використання – від генерації фінансових звітів до автоматизованого перекладу та створення підказок для журналістів – і звертає увагу на те, що в Україні інтеграція ШІ відбувається нерівномірно та часто фрагментарно.

Питання штучного інтелекту як медіатренду розглядає В. Катаєва у магістерській роботі «Штучний інтелект у журналістиці як сучасний медіатренд», де узагальнюється досвід застосування ШІ для новинного виробництва, маркетингу та роботи з аудиторією [3, с. 27]. Авторка наголошує, що ГШІ у новинній сфері вже сьогодні зміщує акцент з суто репродуктивної роботи (опис подій) на аналітичну, фактчекінгову, редакторську.

Соціально-комунікаційні аспекти використання ШІ розглядають О. Васенко та О. Дудар, які аналізують вплив інтелектуальних систем на інформаційні потоки, персоналізацію та структурні зміни в інформаційних системах [1, с. 10]. Хоча робота не обмежується суто журналістикою, вона важлива для розуміння того, як алгоритми впливають на розповсюдження новин, формування «ехо-камер» та інформаційних бульбашок.

Окремий блок українських досліджень і навчальних посібників спрямовано безпосередньо на медіавиробництво. Навчальний посібник «Штучний інтелект у медіавиробництві» пропонує систематизований огляд інструментів ШІ для роботи з текстом, аудіо та відео, включно з генеративними моделями, а також містить практичні завдання для студентів-журналістів [6]. У посібнику розглядаються приклади автоматизованої генерації новинних дайджестів, озвучування текстів за допомогою TTS та створення простих відеоформатів.

Міжнародний науковий дискурс також фокусується на тематиці генеративного контенту. Дослідники підкреслюють крос-модальність сучасних генеративних систем, що безпосередньо впливає на медіавиробництво.

Окремі аналітичні звіти міжнародних організацій, зокрема ОБСЄ, наголошують на загрозах

для свободи вираження поглядів, пов'язаних із використанням генеративного ШІ, зокрема через можливість масштабної дезінформації, deepfake та підриву довіри до новинних джерел [2].

Таким чином, наявні дослідження засвідчують:

- ґрунтовно опрацьовані загальні питання застосування ШІ в журналістиці;
- окреслені основні сфери використання ШІ в редакційній практиці;
- наголошено на етичних та правових викликах.

Натомість потребує подальшої конкретизації питання впливу саме генеративного ШІ на внутрішню структуру і логіку новинних виробничих процесів, зокрема в українському контексті: які саме етапи циклу «збір – перевірка – написання – редагування – публікація – дистрибуція» зазнають найбільшої трансформації, і які моделі взаємодії людини та машини є найбільш продуктивними та безпечними.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у комплексному аналізі впливу генеративного штучного інтелекту на процеси створення новинного контенту в сучасному медіасередовищі, зокрема у виявленні ключових напрямів інтеграції генеративних технологій у редакційні практики, дослідженні трансформацій професійних ролей журналістів і редакторів, а також змін у структурі виробництва новинного продукту.

Виклад основного матеріалу. Генеративний штучний інтелект є технологічною основою глибоких змін у сучасному новинному виробництві. Він являє собою клас моделей, здатних створювати новий контент – тексти, зображення, аудіо та відео – на основі аналізу великих масивів даних. У журналістському контексті ключову роль відіграють великі мовні моделі, які можуть генерувати зв'язні тексти, підсумовувати інформацію, перефразувати матеріали, здійснювати переклад і виконувати первинний аналіз даних. Технологічним підґрунтям таких моделей є архітектура трансформерів, що дозволяє враховувати широкий контекст усього тексту, а не лише локальні зв'язки між словами. Завдяки цьому забезпечується стилістична цілісність і логічна послідовність новинних матеріалів, які моделі здатні створювати навіть на основі коротких текстових підказок (prompt). Як свідчать наукові дослідження, саме ці можливості формують базу для інтеграції ШІ на різних етапах редакційної роботи [3, с.34].

Вплив генеративного ШІ охоплює всі ключові етапи редакційного циклу. На стадії пошуку тем і попереднього аналізу інформації моделі вико-

ристовуються для моніторингу інформаційних потоків, агрегування новин із різних джерел, виявлення трендів і формування тематичних підбірок. Вони здатні стисло підсумовувати великі масиви текстів, виокремлювати ключові цитати та групувати повідомлення за темами. Це дозволяє редакціям оперативніше орієнтуватися в подіях і приймати рішення щодо подальшого розвитку тем. Українські дослідження фіксують використання ШІ як аналітичного інструменту в редакціях, особливо у сфері дата-журналістики.

Одним із найбільш дискусійних аспектів є застосування генеративного ШІ для створення первинних чернеток новинних матеріалів. Йдеться передусім про короткі новинні повідомлення за чіткими шаблонами (фінанси, спорт, погода), автоматизовані звіти на основі пресрелізів, дайджести та зведення.

Генеративний ШІ нового покоління значно розширив ці можливості, адже моделі працюють не лише з числовими даними, а й з неструктурованими текстами. В українському контексті, за свідченнями дослідників, використання генеративних моделей здебільшого обмежується створенням чернеток, які згодом суттєво доопрацьовуються журналістами. Така «гібридна» модель дозволяє зберегти професійний контроль над змістом і водночас зменшити трудомісткість рутинної роботи.

Активно використовується генеративний ШІ й на етапі редагування, стилістичної обробки та локалізації контенту. Моделі застосовують для стилістичного редагування, спрощення або ускладнення тексту залежно від цільової аудиторії, адаптації матеріалів під різні платформи (сайт, соціальні мережі, мобільні додатки), а також для перекладу новин, наприклад, з української на англійську для міжнародної аудиторії. Ярошенко зазначає, що поєднання генеративних можливостей і функцій «розумного» редагування робить ШІ важливим редакційним асистентом, а не прямим конкурентом журналіста [7]. Водночас ризики зростають тоді, коли редакційний контроль мінімізується, а правки моделі сприймаються як автоматично якісні та безпомилкові.

Окремим напрямом застосування є автоматичне створення заголовків, підзаголовків, метаописів, коротких анонсів для прев'ю та push-сповіщень. Алгоритми здатні генерувати кілька варіантів заголовків різної довжини й тональності, оптимізованих під SEO або соціальні мережі. У поєднанні з системами персоналізації це дозволяє створювати різні версії одного й того самого матеріалу для різних сегментів аудиторії. Як зауважують Васенко та

Дудар, подібні механізми персоналізації одночасно підвищують залученість користувачів і посилюють фрагментацію інформаційного простору [1].

Аналіз досліджень і практик дозволяє виокремити низку переваг використання генеративного ШІ у створенні новин. Передусім ідеться про оперативність – суттєве скорочення часу від появи інформаційної події до публікації матеріалу, особливо у стандартизованих жанрах, таких як фінансові чи спортивні новини. Також підвищується продуктивність редакцій, адже з'являється можливість обробляти більший обсяг тем і даних без пропорційного розширення штату. Важливою перевагою є ресурсозбереження: журналісти звільняються від рутинних завдань і можуть зосередитися на аналітиці, розслідуваннях та інтерпретації подій. Додатково варто відзначити мультимодальність – поєднання тексту з автоматизованою генерацією інфографіки, аудіоозвученням новин і простими відеоформатами. За умов належного контролю ШІ може також сприяти підтримці якості матеріалів, виявляючи стилістичні огріхи, повтори та неконсистентність у великих масивах текстів. У навчальних посібниках з медіавиробництва наголошується, що ШІ доцільно використовувати як «допоміжний шар» творчої діяльності журналіста, а не як заміну професії [6].

Разом із перевагами генеративний ШІ формує низку серйозних викликів для новинної журналістики. Однією з ключових проблем є достовірність контенту та так звані «галюцинації» моделей, коли система вигадує факти, цитати або джерела, створюючи переконливий, але хибний матеріал. У новинному виробництві це особливо небезпечно, адже навіть незначна помилка може призвести до репутаційних втрат чи юридичних наслідків[5]. Звіти міжнародних організацій фіксують випадки суттєвого спотворення новинного контенту ШІ-помічниками.

Не менш важливою є проблема прозорості та маркування AI-контенту. Більшість дослідників наголошують, що відкритість щодо використання генеративних інструментів є ключовою умовою збереження довіри аудиторії, однак на практиці далеко не всі редакції чітко позначають такі матеріали. Постає й питання авторського права та відповідальності: хто є автором тексту, створеного за допомогою ШІ – журналіст, редакція, розробник моделі чи сама система? У більшості юрисдикцій автором визнається людина, однак межі між людським і машинним внеском часто залишаються розмитими, що ускладнює питання юридичної відповідальності.

Серйозною загрозою є також зниження професійних стандартів і поширення «дешевого контенту». Надмірна довіра до генеративних моделей може призвести до витіснення глибоких аналітичних матеріалів поверховими текстами. Експерти попереджають про ризик перетворення журналістики на індустрію масового «контентного шуму», де суспільна значущість поступається алгоритмічним показникам залученості. Окрему небезпеку становить використання генеративного ШІ для масштабних кампаній дезінформації, створення deepfake-відео та синтетичних аудіозаписів. В умовах війни проти України це набуває особливої актуальності, адже дослідження підтверджують використання генеративних моделей як інструментів інформаційних операцій і психологічного впливу.

У відповідь на ці виклики формується низка моделей відповідального використання генеративного ШІ у новинному виробництві. Ключовою є модель «людина в контурі» (human-in-the-loop), відповідно до якої жоден матеріал, створений за допомогою ШІ, не публікується без редакторської перевірки, а журналіст несе відповідальність за зміст так само, як за текст, написаний самотійно. Важливу роль відіграють чіткі редакційні політики, де визначено, на яких етапах дозволено застосування ГШІ (чернетки, стилістика, переклад), а на яких – заборонено (розслідування, чутливі теми). Необхідним є прозоре маркування AI-контенту та інформування аудиторії про використання ШІ, особливо коли машинний внесок істотно впливає на зміст матеріалу. Окремо наголошується на потребі системного навчання журналістів технічним, етичним і правовим аспектам роботи з ГШІ – відповідні модулі вже включаються до навчальних курсів із медіавиробництва. Паралельно розвиваються інструменти детекції та верифікації, зокрема системи виявлення deepfake, автоматизовані засоби фактчекінгу й алгоритми аналізу походження контенту (content provenance).

Висновки. Генеративний штучний інтелект стає одним із ключових чинників трансформації процесів створення новинного контенту. Він змінює редакційний цикл на кількох рівнях: від пошуку тем та первинного аналізу інформації до написання чернеток, редагування, локалізації, оптимізації заголовків та форматування матеріалів під різні платформи.

Проведений аналіз українських та міжнародних досліджень показує, що ГШІ розглядається водночас як ресурс і як виклик. До переваг належать: підвищення оперативності, продуктивності, можливість зосередити людські ресурси на аналітичних та розслідувальних жанрах, а також розвиток мультимодального медіавиробництва.

Водночас генеративні моделі актуалізують низку критичних ризиків: «галюцинації» та помилки, розмитість авторства й відповідальності, небезпеку масової дезінформації та deepfake, можливу деградацію стандартів якості новинного контенту, а також підрив довіри до медіа.

Оптимальною видається модель, за якої генеративний ШІ виконує роль інструменту, інтегрованого в професійну журналістику, але не замінює журналіста. Ключовими умовами стають: прозорі редакційні політики, обов'язкова людська перевірка, маркування ШІ-контенту, розвиток систем верифікації та підготовка журналістів до роботи в умовах «алгоритмічної» медіареальності.

Для України, яка перебуває в умовах інформаційної війни, питання відповідального використання генеративного ШІ у новинному виробництві має не лише професійний, а й стратегічний вимір. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на емпіричні аналізи конкретних редакційних кейсів, порівняння моделей впровадження ГШІ у різних типах медіа (суспільні, комерційні, регіональні, нішеві), а також на вироблення рекомендацій щодо нормативно-правового регулювання ШІ-контенту.

Список літератури:

1. Васенко О., Дудар О. Соціально-комунікаційні аспекти використання штучного інтелекту в інформаційних системах. *Social development & communication*. 2024. Т. 9, № 4. С. 8–16. DOI: 10.69587/sdc/4.2024.
2. Звіт Digital 2025 про інтернет, соцмережі, стримінги та взаємодію з цифровими технологіями. Mediamaker, 19.03.2025.
3. Катаєва В. В. Штучний інтелект у журналістиці як сучасний медіатренд : кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю «6.061.00.00 – Журналістика». Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2024. 84 с.
4. Хаос і довіра: як штучний інтелект впливає на свободу преси та розслідувальну журналістику. Глобальна мережа журналістів-розслідувачів (GIJN); переклад «Детектор медіа». 2025.

5. Шевченко В. Використання штучного інтелекту в редакційній роботі світових та українських медіа. *Вісник Книжкової палати*. 2025. № 5. С. 3–9.
6. Штучний інтелект у медіавиробництві : навчальний посібник. Київ : Навчально-науковий інститут журналістики, 2025. 120 с.
7. Ярошенко О. І. Штучний інтелект у журналістиці: майбутнє медіа під впливом нових технологій. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2024. Т. 2 (85). С. 139–156.

Litvinchuk I. S. THE IMPACT OF GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON NEWS CONTENT CREATION PROCESSES

The article examines the impact of generative artificial intelligence (GAI) on the process of news content production in modern media. Special attention is paid to the technological foundations of generative models, in particular deep learning algorithms and transformer architectures, which enable systems to analyze large volumes of textual data and produce coherent informational materials. The study explores practical areas of GAI application in editorial work – from automated data collection to the preparation of text drafts for further journalistic processing.

The key stages of news production that are being transformed under the influence of GAI are identified, including monitoring information flows, primary data analytics, topic selection, draft writing, editing, translation and localization of content, as well as its adaptation for various platforms and distribution channels. It is emphasized that the use of GAI allows newsrooms to respond more quickly to events, work more efficiently with large volumes of information, and optimize internal resources.

Based on Ukrainian and international research, the article demonstrates that the implementation of generative technologies contributes to increased productivity of journalistic teams and creates conditions for shifting professional focus toward analytical, investigative, and explanatory genres. At the same time, a number of significant risks are outlined, including factual errors and so-called “hallucinations” of models, blurred authorship and professional responsibility, potential decline in editorial standards, as well as threats related to the spread of disinformation and deepfake content.

In the Ukrainian context, especially under conditions of war and information attacks, the responsible use of GAI becomes critically important for maintaining public trust in the media. Approaches to the safe implementation of these technologies are considered, including the “human-in-the-loop” principle, multi-level editorial oversight, transparent labeling of AI-generated content, and systematic training of journalists to work with intelligent tools. It is emphasized that GAI should serve as a supportive resource for journalism, expanding its capabilities without replacing professional human activity and ethical responsibility.

Keywords: *artificial intelligence, generative artificial intelligence, news content, automated journalism, media ethics, disinformation, fact-checking.*

Дата першого надходження статті до видання: 22.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026